

Garagen brænder!!

Den nat da demokratiet i Ribe Amt mistede sin uskyld

Af Thyge Nielsen

Sandheden har mange ansigter. Det har "sandheden" i "Garagen brænder!!" også. Når jeg skriver historien nu, efter der er gået godt 20 år, er det naturligvis ikke den endegyldige sandhed; men sandheden, som jeg oplevede den, og baggrunden, som jeg tolker den. Historien er en blanding af kendsgerninger og tolkninger, og derfor kan andre sagtens have en anden opfattelse af både optakt og baggrund.

Alarmen gik

Natten mellem den 8. og 9. oktober 1998

ved to-tiden blev vi vækket af vores ældste datter, Ida. Hun sov i et værelse, der vendte ud mod garagen, og hun var blevet vækket af et voldsomt flammehav lige uden for vinduet.

Jeg kunne hurtigt konstatere, at hverken garagen eller bilerne stod til at redde, og at stuehuset var meget udsat med kun 10 meter til branden. Brandvæsnet blev alarmeret, og inden længe havde de slukket branden; men garagen var totalt nedbrændt, og alt, hvad der var i den, fuldstændig væk.

Men historien starter et helt andet sted.

Garagen var væk. Kun de udbrændte biler stod tilbage. 9. oktober 1998. Privat foto.

Region Sønderjylland-Slesvig

Da Sønderjyllands Amt først i 1990-erne diskuterede det grænseoverskridende samarbejde i forbindelse med etablering af "Region Sønderjylland – Slesvig", oplevede vi for første gang i fredstid for alvor politisk terror – eller sabotage. Kresten Philipsen fik skåret dækkene op på sine landbrugsredskaber og biler. Tilsvarende skete for andre amtsrådsmedlemmer.

Anden gang, det gik galt, var under Ri-Bus-konflikten i Ribe Amt i 1995. Den voldsomme arbejdskamp udartede sig til voldsomme kampe omkring busserne; og også her blev der begået sabotage mod ledende politikere. Først og fremmest mod amtsborgmester Laurits Tørnæs og Esbjergborgmester Johnny Søtrup, men også mod politimester Jørgen Illum og politiet som privatpersoner. Denne gang igen med dæksprætning og vand ind ad brevsprækken, brændbare væsker m.m.

Rent borgerligt flertal

Tredje gang, hvor politisk terror for alvor viste sit grimme ansigt, var i forbindelse med den foreslåede lukning af Ribe Sygehus i sommeren-efteråret 1998.

Ved valget i november 1997 blev jeg for første gang valgt til Ribe Amtsråd for Venstre. Jeg blev valgt i Ribe-kredsen (Ribe, Bramming og Helle Kommuner) som det eneste V-medlem, og mit valg kostede dermed pladsen for Jens Lauridsen fra Gredstedbro. I kredsen var endvidere valgt Karsten Uno Pedersen fra Socialdemokratiet.

Amtsrådsvalget resulterede i et rent borgerlig flertal, og den radikale Chr. Sørensen

var ikke længere nødvendig for at sikre Laurits Tørnæs (V) amtsborgmesterposten. Chr. Sørensen (B) var indtil valget formand for sygehusudvalget, men blev nu afløst af Karsten Uno Pedersen (A).

Det var dog noget af en uriaspost for ham, for der var rent borgerligt flertal med Olav Mikkelsen (V) som næstformand, Laurits Heick (V), Thyge Nielsen (V), Otto Kjærgård (C), Ib Nim Jensen (A) og Chr. Sørensen (B) som medlemmer.

Lukning af Ribe Sygehus

Udvalgets vigtigste opgave var at drive sygehuse i Esbjerg, Ribe, Varde, Grindsted og Brørup. Næstformanden var tidligere formand for støtteforeningen i Brørup. Laurits Heick havde et stort hjerte for Grindsted, og jeg var godt nok valgt i Ribe-kredsen, men var meget tættere på Varde og Esbjerg.

Inden længe lå det i luften, at jeg blev den borgerlige "bannerfører" i udvalget, og inden udvalgmøderne holdt jeg altid møde med amtsborgmesteren, hvor vi afstemte linjen i udvalget.

I forbindelse med budgetlægningen for 1999 havde jeg også indgående drøftelser med sygehusdirektør Jane Kraglund.

Hendes vigtigste budskab – som jeg var helt enig i, lød: *Vi skal gøre noget for at få vores hovedsygehus, Centralsygehuset i Esbjerg, opgraderet. Vi skal bruge en pulje på mindst 20 mio. til nye tiltag.*

Jeg kontaktede Laurits Tørnæs. Han var enig i analysen, og han eneste kommentar lød: *Det kan I godt få, blot I selv finder pengene.*

Meget omkostningstungt

Inden længe kunne Jane Kraglund præsen-

tere udspillet fra forvaltningen: *Luk Ribe Sygehus!*

Ribe Sygehus var meget lille (24 senge) og meget omkostningstungt. For at kunne kalde det et akutsygehus, skulle der være fuld dækning døgnet rundt af læger, narkosesygeplejersker, almindelige sygeplejersker, portører m.m. For at dække et vagtlag 24-7 med en fra hver faggruppe på vagt skulle der være ansat syv læger, syv narkosesygeplejersker o.s.v. Der var altså fast tilknyttet mindst 40 – 50 mand for at dække 24 senge, hvor det hurtigt viste sig, at mindst seks af dem var “optaget” af ældre borgere fra Ribe, som rettelig burde være på et plejehjem.

Økonomien var rimelig enkel: Det kostede 36 mio. om året at drive Ribe Sygehus, og de 18 aktive senge kunne sagtens håndteres i Esbjerg for 16 mio. Altså havde vi fundet de 20 mio.

Balladen brød løs

Fagligt set var det også et plus. Ribe Sygehus var alt for tyndt funderet fagligt. Der var en vis ekspertise i mave/tarmsygdomme, mens alt andet alligevel skulle til Esbjerg. Alle var klar over, at det var sådan. Der gik historier om, at borgerne i Ribe havde en seddel i hver baglomme. På den ene stod: *Støt Ribe Sygehus*. På den anden stod: *Hvis jeg falder om på gaden, så sørg for, at jeg bliver kørt til Esbjerg*.

Så vidt, så godt.

Fagligt og økonomisk var det meget fornuftigt at følge forvaltningens forslag, så indstillingen fra sygehusudvalget blev meldt ud. Men så brød balladen ud i Ribe. Der var ingen, der skulle komme og pille ved deres

sygehus, og ret hurtigt kom jeg til at fremstå som skurken.

Formanden, Karsten Uno Pedersen, meldte ikke klart ud – han var jo fra Gredstedbro og trak mange Ribe-stemmer. Næstformanden, Olav Mikkelsen var også lidt lang i spyttet – og meget påvirket af sin fortid i støtteforeningen i Brørup.

Jeg blev altså talsmand for forslaget – og ingen tvivl: Jeg var på intet tidspunkt i tvivl om min holdning. Det gav nogle alvorlige skrammer i Ribe-kredsen til mig. Som valgt der, forventede de, at jeg ville kæmpe med næb og klør for Ribe Sygehus.

Beslutningen var en del af budgettet for 1999, og budgettet skulle vedtages 15. oktober.

Modstanden blev mere og mere indædt. Ribe Ugeavis kom for eksempel hver uge med en tegneserie, hvor de skrækelige Venstre-folk og konservative ville slagte alt liv i Ribe. Der var demonstrationer ved amtsrådsmøderne. Der var underskriftsindsamlinger og meget mere.

Stort borgermøde i Ribe

Amtsrådet besluttede at holde et borgermøde omkring 1. oktober i Ribe Fritidscenter. Der var fuldt hus, og stemningen var noget krigerisk. Og det blev bestemt ikke bedre af, at Laurits Tørnæs i sit forsvar af forslaget nærmest kom til at fornærme alle i salen. Hvis det havde været isdans, han var oppe i, så havde han nok lige bestået i den tekniske fremførelse, men var dumpet med et brag i den kunstneriske udførelse.

I løbet af ugen blev forslaget endelig godkendt – først i sygehusudvalget og siden i økonomiudvalget.

Der blev sat ekstra turbo på modstanden, og støttegruppen for bevarelse af Ribe Sygehus annoncerede optog gennem byen og store fredelige demonstrationer ved Amtsgården til mødet den 15. oktober.

Men det skulle gå helt anderledes.

Støttegruppen blev gidsel

Ved nogle ganske voldsomme handlinger – begået af en enkelt eller meget få personer, blev der vendt op og ned på alt. Støttegruppen, som havde opbygget en stor velvilje gennem en hård, men fair argumentation fik god opbakning og blev pludselig “gidsel” og handlingslammet.

Sympatien blev med ét rettet mod politik-

kerne – ikke for politikens skyld, men som følge af de menneskelige omkostninger.

Den 7.-8. oktober var jeg til årsmøde i De Danske Landboforeninger i Herning – med overnatning. Der fik jeg om morgenen den 8. besked om, at begge Olav Mikkelsens biler var blevet saboteret i løbet af natten hjemme i garagen i Brørup. Alle dæk var skåret op.

Min første tanke var: *Det her er helt galt. Jeg skal hjem.* Vel hjemme kunne jeg konstatere, at alt var i orden. Ingen sabotage her. I løbet af dagen snakkede jeg med Olav Mikkelsen og politiet. Alle manede til ro.

Vi gik i seng som normalt og sov, indtil Ida vækkede os klokken to med råbet:

Garagen brænder!

Traktorer og mejetærskeren stod på flade dæk i maskinhuset. 9. oktober 1998.
Privat foto.

Flyttede over til naboen

Allerede, da jeg alarmerede brandvæsnet på 112, bad jeg politiet om at komme. Jeg var ikke et sekund i tvivl om, at det her var påsat. Politiet kom, og de prøvede at berolige mig: *Rolig nu. Det kan sagtens være selvan-tændelse i en af bilerne.*

Al gårdens strøm kom ind via hovedtavlen i garagen, så alt var kortsluttet. Jeg vidste ikke, at en eltavle kan brænde; men det kan den! Der var mørkt overalt. Der var helt stille, for alle ventilatorer i svinestaldene var stoppet. Indsatslederen arbejdede på fuld kraft med at få etableret nødstrøm.

Vores fodermester, som boede i et nabo- hus, havde taget min kone, Asta og pigerne med sig hjem, og selv gik jeg med politiet rundt for at se, om der var sket andre ting end garagebranden.

Da vi kom til maskinhuset og politiet så, at alle traktorer, mejetærskeren, vognene – alle stod på fælgene med ødelagte dæk, ja da indrømmede de, at der nok var noget om snakken, når jeg påstod, branden var påsat.

Tørnæs' hus i flammer

Jeg bad politiet advare alle andre i sygehus- udvalget, og ved tre-tiden kom en af betjen- tene tilbage og sagde, at de var i gang med at ringe rundt; men at det allerede var for sent i forhold til Laurits Tørnæs. Hans hus i Esbjerg stod i flammer, og han og Katty kom kun levende ud ved at kravle ned fra altanen på 1. sal.

Senere igen – klokken fire – kom betjen- ten tilbage igen og meddelte, at alarmbe- redskabet var nu i højeste gear.

Der var blevet kastet en sten gennem ruden hos Karsten Uno Pedersen i Gred-

stedbro, mens han talte i telefon med poli- tiet. Der skete heldigvis ikke mere hos ham. Det, at han tændte lys, skræmte nok ger- ningsmanden væk.

I mellemtiden havde brandfolk og elektri- keren fået gang i et nødstrømsanlæg her på gården, og vi havde igen lys og ventilation.

Noget galt i stuehuset

Vi fik også lov at komme ind i stuehuset igen. Straks vi kom ind, konstaterede Asta, at noget var helt galt. Ganske rigtigt: Gulvet i stuen sejlede i dieselolie. Det var hældt ind gennem et smadret vindue i havedøren. Hel- digvis var det ikke blevet antændt. Jeg gætter på, at ilden i garagen er blevet så kraftig, at gerningsmanden har været nødt til at flygte.

Dagen efter var helt uvirkelig. Vores dreng, Morten, kom hjem fra efterskolen. Han skulle ikke se i fjernsynet, hvordan det så ud derhjemme. Pressen var massivt til stede. Vi fik hilsner fra nær og fjern. Det var et voldsomt anslag mod folkevalgtes ret – og

En noget berørt mand, der trods prisen valgte at fort- sætte i politik. 9. oktober 1998. Privat foto.

pligt – til at træffe beslutninger; også selv om de var upopulære.

Vi fik hilsen fra statsminister Poul Nyrup, og Folketingets formand, Ivar Hansen, og hans kone Karen Marie kom personligt forbi med blomster.

Én af naboerne kom forbi: *Vi har to biler. I låner bare den ene, til I får købt nogle nye.* Ganske overvældende. Alligevel var jeg klar til at stoppe i politik. Det her var lige godt for meget. Asta ville det anderledes: *Sådan en idiot skal ikke stoppe dig!* Så jeg hang ved.

Budgettet vedtaget i stilhed

De næste dage var der patruljerende politi overalt ved alle medlemmer af sygehusudvalgets private hjem.

Den 15. oktober skulle amtsrådet så tage stilling. Støtteforeningen gennemførte en stille – og ikke særlig stor – demonstration.

Politiet tog ingen chancer. Vi blev alle briefet inden mødet. Der var bevæbnet politi ved alle døre til Amtsgården, og i kælderen var der et større antal kampklædte politifolk. Patruljeringen rundt ved vores hjem var massiv.

Budgettet blev vedtaget i stilhed og uden debat. Ribe Sygehus var indstillet til lukning.

De næste måneder var skrækelige. Der er altid nogle idioter, som skal chikanere. Opringninger om natten. Alt muligt bestilt via kataloger i vores navne. Trusler i form af breve til os privat eller via Amtsgården. Det kulminerede op mod jul, hvor vi fik trusler om at blive brændt ned. Jeg sov ikke meget den jul, og efter nytår kunne lægen konstatere, at jeg havde ny danmarksrekord i blodtryk.

Enlig mand anholdt

Efter nogen tid stilnede det af, og der faldt igen – langsomt – ro over amtsrådsarbejdet.

Først i november 1998 havde politiet anholdt en enlig mand. Politiet var/er overbevist om, at han var gerningsmanden; men sagen faldt på grund af “bevisets stilling”, og efter 68 dage i fængslet blev han løsladt.

Sagen er aldrig blevet opklaret.

Lidt symbolsk, kan man sige, at jeg debuterede i amts-/regionspolitik med bål og brand – og sluttede med fuld udrykning, men historien om Bios, Falck og ambulance-tjenesten må komme en anden gang.

Thyge Nielsen, Vardevej 5, 6818 Årre. Født i Videbæk i 1953. Landmand på Terpagergård i Årre fra 1978 til 2011. Aktiv i landbrugets organisationer fra 1979 til 2007. Medlem af Ribe Amtsråd fra 1998 til 2007. Medlem af Regionsrådet i Region Syddanmark fra 2006 til 2018. Medlem af Varde Byråd fra 2006 til 2018.

Med den store hjælp og støtte vi fik fra alle, kunne vi holde rejsegilde på en ny garage allerede i november. Privat foto.